

ІСТОРИЧНИЙ ПОРТРЕТ

УДК 94(477):32 1918/1923

<https://doi.org/10.46869/2707-6776-2023-21-10>

Полич М.І.

<https://orcid.org/0000-0002-1285-2281>

ПОСТАТЬ ЛОНГИНА ЦЕГЕЛЬСЬКОГО В РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН І ДИПЛОМАТІЇ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

У статті простежено формування світогляду та особистості Лонгина Цегельського. Розглянуто його особистість як політика і громадського діяча в останній період існування Австро-Угорської імперії. Охарактеризовано його участь у студентському русі та перші кроки у політичній кар'єрі. Підкреслено, що посольська діяльність Л. Цегельського розпочалася в період, коли західноукраїнське суспільство перебувало у правовому полі Австро-Угорської монархії. Завдяки чіткій позиції та ораторським здібностям він викривав антинародну політику цісарського правління, критикував і засуджував галицьке москвофільство, захищав інтереси і права українських селян. Окрім того, проаналізовано політичну діяльність Л. Цегельського у роки Першої світової війни.

Проаналізовано державотворчу та міжнародну діяльність Л. Цегельського у роки національно-визвольних змагань 1918–1921 рр. Зазначено, що серед галицького політикуму Л. Цегельський виокремлювався теоретичною та політичною підготовкою, далекоглядністю та переконливою позицією. З початку визвольних змагань політик виступав за повне забезпечення автономії і політичної рівноправності національних меншин, реалізацію яких можна було б здійснити насамперед мирними, легітимно-правовими методами.

Зазначено, що особливої уваги заслуговує період життя Л. Цегельського, пов'язаний із його державотворчою діяльністю у період Західноукраїнської Народної Республіки. Л. Цегельський виступав ініціатором різного роду державно-політичних акцій, виявляв чималу активність у різних зустрічах, зібраннях, маніфестаціях і нарадах. Проаналізовано його роботу після проголошення злуки українських земель коли він став одночасно заступником міністра закордонних справ Української Народної Республіки в Києві.

Ключові слова: Лонгин Цегельський, міжнародна діяльність, державний секретаріат, дипломатична місія, Західноукраїнська Народна Республіка, США.

Державотворчі процеси часів незалежної України показали, що їх ефективність неможлива без урахування попереднього досвіду будівництва української національної держави. Нині велику увагу приділяють не тільки відтворенню історичного минулого в цілому, а й вивченню наукової спадщини та громадсько-політичної діяльності представників української інтелігенції, що присвятили себе створенню незалежної України. Дослідження їх наукового доробку, світоглядних позицій, політичних переконань та участі у громадському житті допомагають якнайширше розкрити особливості українського державотворення з урахуванням не лише національних та соціальних аспектів, а й історичного минулого українського народу. Загалом у

розвитку будь-яких історичних подій чи явищ чільне місце займають конкретні особистості, їхні ідеї та вчинки. Через аналіз їх життя та діяльності можна реконструювати правдиву, ідеологічно незашорену картину суспільного життя. Актуальним є звернення в цьому контексті до життя й діяльності Лонгіна Михайловича Цегельського

Якщо про Лонгіна Цегельського як юриста, науковця та педагога, публіциста та політичного діяча є певні, хоч і скупі публікації, то про його дипломатичну активність мало відомо. Однак Л. Цегельський як дипломат проявив себе великим професіоналом. Висвітлення саме цієї діяльності допоможе більш глибоко розкрити ще одну сторону його всебічного таланту. Л. Цегельський був причетний до важливих зовнішньополітичних акцій України, а також до значних міжнародних подій у першій чверті ХХ ст.

Мета роботи полягає в тому, щоб на основі виявленого та опрацьованого комплексу джерел, сучасних методологічних підходів, досягнень історіографії об'єктивно проаналізувати діяльність Л. Цегельського на міжнародній арені, дати характеристику його суспільно-політичним поглядам.

Методологічною основою даної статті стали принципи об'єктивності та історизму. При розв'язанні дослідницьких завдань використано загальнонаукові та спеціальнонаукові методи дослідження, зокрема, аналіз, синтез, порівняння, а також описовий та системно-структурний методи. Використані в дослідженні джерела, матеріали та наукові узагальнення дозволяють відтворити важливий період діяльності Л. Цегельського на дипломатичній службі України.

Праць, присвячених безпосередньо Л. Цегельському та його діяльності у розвитку міжнародних відносин ЗУНР, вкрай мало. Історіографія питання малодосліджена й незначна за обсягом, практично немає спеціальних наукових праць, присвячених цьому питанню. Цінною є книга спогадів самого Л. Цегельського [1]. Досить цікавою є праця його сина Юрія-Михайла Цегельського про генеалогію та сутність самого роду Цегельських [2]. Дипломатична діяльність Л. Цегельського знайшла певне відображення в окремих історичних дослідженнях І. Дацківа та М. Полич [3], М. Здоровеги [4] охарактеризовано державотворчу роботу в роки української революції – в складі Української Національної Ради та міністерствах закордонних справ в урядах ЗУНР та УНР.

Лонгін Михайлович Цегельський народився 29 серпня 1875 р. в містечку Камінка-Струмилова (нині Кам'янка-Бузька на Львівщині). Навчався в академічній гімназії у м. Львові, після її закінчення вступив до Львівського університету на правничий факультет. У 1898 р. його спрямували до Відня на правничо-адміністративну практику при Міністерстві закордонних справ, звідки невдовзі його делегували терміном на один рік до австрійського посольства у Стокгольмі [5, с. 1031].

Слід зазначити, що у 1908 р. Л. Цегельський стає послом до австрійського парламенту, а вже із 1911 р., обіймає посаду секретаря австрійського

парламенту. Він був членом комісії закордонних справ, тому нерідко виїжджав за дорученням цієї комісії до інших держав із закордонними місіями [6, с. 43].

Після укладення Брест-Литовського миру 9 лютого 1918 р., Л. Цегельський нерідко їздив із дипломатичними місіями до Києва. Відтак він був добре знайомий із провідними діячами Наддніпрянської України, мав добрі стосунки із гетьманом Павлом Скоропадським. Показово, що гетьманський міністр закордонних справ Д.І. Дорошенко призначає Л. Цегельського в 1918 р. своїм радником. І хоча останній так і не встиг тоді приступити до виконання своїх обов'язків у МЗС Української Держави, однак даний факт засвідчує, що політик із Галичини був відомий далеко за межами Західної України [7, с. 408].

Варто наголосити, що під час Першої світової війни Л. Цегельський – голова Головної Української Ради (ГУР), певний час також брав участь у діяльності Української бойової управи у Відні. Проте, розуміючи безперспективність подальшої політичної співпраці з австрійською владою, котра егоїстично використовувала національні прагнення українців, Л. Цегельський був змушений виїхати через нейтральні держави до США. На північноамериканському континенті він увійшов до Спільноти народів Австро-Угорщини, яку організував майбутній президент Чехословаччини Т. Масарик. Головним завданням якої була боротьба за державну незалежність після закінчення війни поневолених довоєнною монархією народів [8, с. 163]. Саме у цей час Л. Цегельський встановлює дружні взаємини з Т. Масариком, котрі з часом активно використовувались керівництвом ЗУНР у контексті чесько-польських суперечностей.

Наприкінці 1918 р. Л. Цегельський повертається до Галичини де бере активну участь у підготовці й організації Листопадового чину. 2 листопада 1918 р. у Львові в складі представницької української делегації, до якої входили К. Левицький, Р. Перфецький, М. Лозинський, С. Федак, А. Шептицький та інші, він проводить мирні перемовини зі щойно створеним Польським Комітетом Народовим, котрий претендував на отримання всієї повноти влади на західноукраїнських землях. Проте польська сторона не погодилась на запропоновані українською делегацією компромісні умови мирної угоди та зайняла вкрай жорстоку позицію, що зробило неминучим збройний конфлікт між польським та українським військом [7, с. 408-409].

У надзвичайно важких умовах польсько-української війни та міжнародної ізоляції керівництво Західноукраїнської держави приступило до організації власної дипломатичної служби, центрального апарату зовнішньополітичного відомства, завданням яких було встановлення відносин, насамперед, із сусідніми державами, країнами Антанти та пошуки союзників у боротьбі з Польщею. Цей процес розгорнувся на початку 1919 р., коли уряд ЗУНР після втрати 22 листопада 1918 р. Львова перебрався до Тернополя, а на початку січня 1919 р. до Станіслава (нині Івано-Франківськ). Станіславівський період для Л. Цегельського змінив характер його державотворчої діяльності [9, с. 425].

Очолити відомство зовнішніх справ ЗУНР, Л. Цегельський зіткнувся із цілою низкою проблем. Він наголошував: «Людей котрі надавалися б до такої служби, можна було полічити на пальцях однієї руки..., не існувало традиції й досвіду в такій політиці» [1, с. 217]. Відтак питання фаховості серед кадрового складу в секретаріаті постала на порядку денному.

Структура Державного секретаріату закордонних справ відповідала міжнародним стандартам і забезпечувала виконання покладених на відомство завдань. Загалом у складі секретаріату було створено три відділи: «1. Дипломатичний, який керував формуванням і діяльністю дипломатичних представництв за кордоном, та підготовкою робочих документів, зокрема дипломатичних нот; 2. Преси – виконував пропагандистські та контрпропагандистські функції й вивчав закордонну пресу; 3. Консульський» [10, арк. 33–39].

Ключовим завдань секретаріату було створення представництв за кордоном, передусім у сусідніх державах, що постали на землях Австро-Угорської монархії. Терміново створюються дипломатичні представництва, що внаслідок відсутності визнання ЗУНР не могли мати статус посольств, але фактично виконували їх функції. На Державний секретаріат закордонних справ також було покладено формування та керування діяльністю надзвичайних дипломатичних місій на переговори з представниками Української держави П. Скоропадського та Директорії УНР, делегаціями Антанти, що прибували в Східну Галичину, а також українських делегацій недипломатичного характеру, зокрема, Л. Цегельського, Л. Мишуги – в США, І. Боберського, О. Назарука – в Канаду, П. Карманського – в Південну Америку, де були великі групи галицької діаспори [11, с. 347–348].

Очолюване Л. Цегельським зовнішньополітичне відомство починає будувати міжнародний курс з урахуванням економічних інтересів держави. Зазначимо, курс зовнішньої політики, що реалізувався Л. Цегельським, базувався на основі постанови Української Національної Ради (УНРади) від 10 листопада 1918 р., що визначала стратегічним пріоритетом об'єднання усіх українських земель в єдиній і неподільній державі. Таку постанову тоді було прийнято за активної участі Л. Цегельського, якого вважали одним із найавторитетніших членів УНРади. Таким чином, можна констатувати, що саме цю зовнішньополітичну лінію намагалися проводити й усі його наступники, доки Варшавська угода 1920 р. і пов'язані з нею події остаточно не розірвали державну єдність УНР [3, с. 115-116].

Як найважливішу частину реалізації Державним Секретарем закордонних справ своєї зовнішньополітичної концепції, можна розцінювати участь Л. Цегельського у подальшому процесі воз'єднання УНР і ЗУНР. Він брав безпосередню участь у підготовці «Ухвали Української Національної Ради з дня 3 січня 1919 року про злуку Західно-Української Народної Республіки з

Українською Народною Республікою» [7, с. 411]., яку від імені ЗУНР Л. Цегельський підписує спільно з Д. Левицьким.

1 грудня 1918 р. у Фастові була укладена попередня угода підготовлена Л. Цегельським і прийнята майже без застережень. Досить вагоме значення для всієї української справи мала активна участь Л. Цегельського у самому проголошенні Злуки. Він у складі репрезентативної делегації та відповідної охорони спеціальним поїздом вирушив до Києва, де об'єднання ЗУНР і УНР уже оформлюється офіційно, за всіма нормами міжнародного права [12, арк. 3].

У Києві 22 січня 1919 р. на Софіївському майдані в урочистій обстановці було офіційно проголошено Акт Злуки. Під час церемонії Л. Цегельський виступив першим, зачитав текст Ухвали УНРади від 3 січня і передав його голові Директорії УНР В. Винниченкові.

В успішному проведенні Акту Злуки з ініціативи провідних галицьких і східноукраїнських політиків чи не найвагомішою, якщо йдеться про політичну акцію, була роль Л. Цегельського. Це був найпомітніший аспект його державницьких, зокрема й дипломатичних зусиль.

Після Акту Злуки 22 січня 1919 р., відповідно до протоколу, який підписали західноукраїнська делегація та Директорія УНР про створенням єдиного державного об'єднання, Л. Цегельський, як державний секретар закордонних справ ЗУНР, автоматично отримав посаду першого заступника міністра закордонних справ Української Народної Республіки. Але цей пост був суто номінальний – Л. Цегельський до Києва так ніколи не переїхав. Однак як представник УНР здійснив декілька закордонних поїздок [13, с. 161]. Також треба пам'ятати, що процес об'єднання зовнішньої політики двох українських державних утворень був не менш складним, адже йшлося про пошуки союзників на Заході [14, с. 43].

На долю Л. Цегельському випала нелегка місія, а саме евакуація галицької делегації з обложеного Києва. Дорогою до Вінниці Л. Цегельський зустрівся з С. Петлюрою й отримав від нього доручення поїхати у Прагу до Т. Масарика та його уряду як «надзвичайний уповноважений посол», щоб з їхньою допомогою домогтися підтримки Заходу.

Пізніше про ці події Л. Цегельський згадував: «Ви, – говорив Петлюра до мене (ми знали ще з його побуту в Галичині, далеко до війни) – знайомі добре, як я чув, з Масариком та іншими чехами, ще з парламенту. Чи не піднялись б Ви поїхати від Директорії до Чехії, в місії до президента Масарика та до чеського уряду, шукати їх посередництва до Франції і до Вилсона. Щоправда Винниченко волів би говорити з Леніном та Чічеріном, але я, Андрієвський та Макаренко маємо іншу думку. Нам треба спертися об захід, на Аліянтів. Ви знаєте добре наші відносини і знаєте також Масарика та інших чеських політиків. Їдьте до Праги, як наш спеціальний посол, шукати зв'язку, визнання та помочі. А до того в Чехії є фабрики гармам та амуніції Скоди. В нас скоро не стане зброї ні амуніції. Ми дамо Вам фахівця від артилерії. З ним

разом поїдете та допоможете йому розмовитись із Чехами, бо він не знає іншої мови крім російської» [1, с. 304–305].

Водночас не поділяючи своїх поглядів з іншими українськими політиками Л. Цегельський зрікається членства в уряді ЗОУНР. Подавши у відставку, він не відійшов від політичної діяльності. Євген Петрушевич доручив йому переїхати спочатку до Відня, а згодом – утворити посольство ЗУНР у Вашингтоні [15, с. 67].

Літом 1919 р. Л. Цегельський виїхав у дипломатичній місії за кордон – і вже більше до краю не повернувся. У грудні 1919 р. до Відня прибув Є. Петрушевич, який визнав поїздку делегатів до США вкрай важливою. Місію очолив Л. Цегельський, а його заступником і водночас головою місії в Канаді став І. Боберський [16, с. 50]. Їхньою метою було одержання при співучасті українських організацій США та Канади фондів на підтримку ЗУНР, зокрема фондів для допомоги жертвам полько-української війни, фондів на національній інститутції в Галичині та Буковині та фондів на ведення політики і державних справ ЗУНР, розвиток українських організацій та утримання уряду [17, с. 67].

12 березня 1920 р. Л. Цегельському було видано коротку інструкцію з підписами С. Голубовича та О. Бурачинського (від уряду ЗУНР) та затверджено склад делегації з чотирьох осіб: Л. Цегельського, І. Боберського, В. Струка та С. Герасимовича [18, с. 117].

До США Л. Цегельський прибув 11 квітня 1920 р., і розмістився у Нью-Йорку. Маючи за мету подвійну місію – гуманітарну та політичну – Л. Цегельський розпочинав свою діяльність дуже обережно, особливо зважаючи на досить ворожий настрій американських українців, одні з яких були великими прибічниками комуністів, інші – прихильниками С. Петлюри. За таких обставин згодом було засновано «Тимчасовий Український Головний Рахунковий Комітет» (ТУГРК) у США очолюваного Л. Цегельським. Комітет розвинув грандіозну агітаційну кампанію у пресі, відозвах та на численних мітингах, де виступав сам Л. Цегельський. Метою кампанії була агітація серед т. зв. Національного табору, схилення суспільної думки на користь уряду ЗУНР та збір пожертвувань, що відправлялися до краю [19, арк. 3–5].

Загалом агітаційна кампанія проходила вкрай успішно і окремі впливові кола підтримували позицію уряду ЗУНР. Відтак до Є. Петрушевича, який тоді перебував у Лондоні почали надходити письмові пропозиції призначити офіційного представника уряду ЗУНР у Вашингтоні. У зв'язку з цими побажаннями та особистим письмовим проханням Л. Цегельського Є. Петрушевич «відручним» листом від 24 вересня 1920 р. призначив останнього «політичним агентом для заступництва інтересів ЗУНР перед американським урядом» [19, арк. 4–5]. Одночасно Є. Петрушевич виклав побажання, щоб Л. Цегельський поїхав до Вашингтона та шляхом особистих аудієнцій доніс до представників американського уряду національні і державні домагання галичан. Так, Л. Цегельський мав подати факти репресій поляків

проти галицького населення і чим скоріше схилити на свій бік уряд США [20, с. 6–11].

У літку 1921 р. галицькому урядові вдалося широко змобілізувати на підтримку своєї справи українську еміграцію на американському континенті. Український національний союз у США та збори українських громад різних штатів надсилали до вашингтонської адміністрації численні телеграми та петиції, в яких зверталися до президента США з вимогами припинити польську окупацію Східної Галичини та визнати уряд Є. Петрушевича та незалежність Західноукраїнської Народної Республіки. У березні 1921 р. представники УНСоюзу були прийняті президентом В. Гардінгом. Він запевнив українських делегатів у симпатії США до справедливих вимог усіх народів і наголосив, що США, хоч і не приймають участі у роботі Ліги Націй, «будуть мати на увазі бажання східно-галицького громадянства» [20, с. 6–11].

Далі Л. Цегельський почав заводити знайомства та укладати всілякі угоди з представниками американського бізнесу. У липні 1921 р. він уклав з американсько-канадським бізнесменом Ф.А. Боером угоду про започаткування в Канаді «Державної позики», що передбачала «розпродаж облігацій («бонів») уряду ЗУНР на суму 1 млн. дол. і 9 млн. дол. під заставу державного майна (землі, лісів, копалень та інше) майбутньої незалежної Західноукраїнської Республіки. Діяльність Л. Цегельського підтримували провідні діячі Республіканської партії (вона саме повернулася до влади після 8-річної перерви), тісно пов'язані з нафтовими монополіями, зокрема зі «Стандарт ойл компанії», що намагалися взяти в оренду нафтові поля Східної Галичини» [21, с. 329–330].

Проте диктатор Є. Петрушевич та його уповноважений у справах фінансів, торгівлі та промислу В. Сінгелевич відмовилися затвердити позику Ф. Боера – Л. Цегельського, маючи побоювання в її легітимності. З приїздом до США «надзвичайної дипломатичної місії» ЗУНР у складі Л. Машуги та Р. Березовського Л. Цегельський залишився на чолі галицького дипломатичного представництва у Вашингтоні (відкрите 1 липня 1921 р.), проте не знайшов спільної мови з колегами [22, с. 464]. Отже, спільної роботи не вийшло. Л. Цегельський болісно сприйняв появу дипломатичної місії та розцінював її приїзд як вияв недовіри. Згодом розпочалися конфлікти між представниками місії, які швидко набрали особистого характеру. Відтак в такій обстановці Л. Цегельський 23 липня 1921 р. подає до Відня прохання про відставку, мотивуючи його конфліктами, браком довір'я, непорозуміннями через двоїстість місії та власними невдачами з «фінансовими умовами, що заключалися лише для придбання фондів, щоб урятувати Уряд і Президента» [19, арк. 12-13].

Проте Є. Петрушевич не прийняв його відставку, натомість 11 серпня 1921 р. він отримав листа від уряду із завданням «усіма силами посилити справу

політичну» [23, с. 111] в США. Після переїзду до Вашингтона Л. Цегельський активізувався саме у цьому напрямку.

10 грудня 1921 р. Л. Цегельський самовільно покидає Сполучені Штати та виїжджає до Відня. За таких обставин Є. Петрушевич передає усі справи Л. Мишузі, уповноваживши його «тимчасово вести справи дипломатичного представництва Галицької Республіки, а також торговельно-фінансового відділу» [18, с. 120].

По приїзді Л. Цегельського до Відня проти нього було запроваджене дисциплінарне розслідування, яке, як керівник відділу закордонних справ, вів К. Левицький. Відтак поміж віденської діаспори ширилися чутки, що К. Левицький хоче принизити Л. Цегельського як свого давнього політичного конкурента, тому для об'єктивного розслідування даної справи було утворено комісію з трьох осіб: Дольницького, Керановича та Семаки. Комісія постановила, що робота Л. Цегельського за час перебування в США з квітня 1920 р. до травня 1921 р. була «дуже видатною і корисною, чим причинився Цегельський до значної збірки підмог грошових для Уряду та для потребуючих в краю і за кордоном українців, але коли з хвилиною як Л. Цегельський почав справу з позичкою для Уряду у різних американських фінансистів, почалися його промахи» [19, арк. 19].

Після повернення до США, Л. Цегельський через політичні розбіжності з Є. Петрушевичем, відмовився від виконання обов'язків представника уряду ЗУНР. Згодом, через усім відоме рішення Ради Амбасадорів у березні 1923 р. про передачу Польщі Східної Галичини, припинило своє існування й саме представництво.

Підсумовуючи, слід зазначити, що Л. Цегельський посів вагоме місце у суспільно-політичному і державотворчому житті Західноукраїнської Народної Республіки, виявивши себе як активний, поміркований політик, дипломат, відданий ідеалам незалежної та соборної української державності. Він репрезентуючи невизнану ЗУНР на міжнародному рівні, робив усе можливе, щоб донести до країн Західної Європи та США міжнародне право українців на створення власної держави, але зовнішні обставини виявилися непереможно сильнішими, ніж державна воля українського дипломата.

Загалом, дипломатичний талент Л. Цегельського характеризується новими теоретичними положеннями, оригінальністю його думок. Низка положень, які здавалися сучасникам Л. Цегельського другорядними, і, навіть утопічними, стали актуальними в нашу епоху. Численні явища міжнародного життя, на які він посилався для підтвердження своїх ідей та думок, і які в той час тільки зароджувалися, бурхливо розвиваються в наші дні. Його ідеї щодо міжнародного управління набули принципово нового звучання, особливо це виявляється на прикладі діяльності ООН, яка зміцнює свій універсальний характер.

Отже, можемо констатувати, що Л. Цегельський, незважаючи на певну трансформацію своїх ідейно-політичних переконань, завжди глибоко відчував вищість загальнонаціонального ідеалу та чітко усвідомлював українські національні інтереси.

Список використаних джерел та літератури

1. Цегельський Л. Від легенд до правди. Спомини про події в Україні зв'язані з Першим листопадом 1918 р. Львів: Свічадо, 2003. 336 с.
2. Цегельський Ю.-М. Зага роду Цегельських і розповідь про Камінку Струмилову. EllicottCity: Смолоскип, 1992. 787 с.
3. Дацків І., Полич М. Лонгин Цегельський в історії української дипломатії (до 140-річчя від дня народження). *Український історичний журнал*. 2015. № 3. С. 108–121.
4. Здоровега М. Лонгин Цегельський біля витоків української дипломатії. *Всеукраїнський науковий журнал «Мандрівець»*. 2009. № 2. С. 42–44.
5. Довідник з історії України. К.: Генеза, 2001. 1136 с.
6. Кучабський В. Вага й завдання Західно-Української Держави серед сил Східної Європи на переломі 1918–1919 року. *Дзвони*. Львів, 1932. С. 43–49.
7. Табачник Д.В. Українська дипломатія: нариси історії (1917 – 1990 рр.). К.: Либідь, 2006. 768 с.
8. Soubigou A. Tomaš Garrigue Masaryk. Praha: Paseka, 2004. 456 s.
9. Дацків І.Б. Українська дипломатія (1917–1923 рр.) у контексті світової історії. Тернопіль: КРОК, 2013. 621 с.
10. ЦДАВО України. Ф. 3696. Міністерство закордонних справ Української Народної Республіки. Оп. 2, спр. 1, арк. 63.
11. Дацків І. Діяльність дипломатичної служби Західно-Української Народної Республіки. *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Вип. 18. Західно-Українська Народна Республіка: до 90- річчя утворення.* / Гол. редколегії Я. Ісаєвич. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2009. С. 346–352.
12. ЦДАВО України. Ф. 1429 (Фонд канцелярії Директорії УНР). Оп. 1, спр. 5, арк. 5.
13. Полич М.І. Громадсько-політична та державотворча діяльність Лонгина Цегельського (1875–1950 рр.): дис. ... канд. історичних наук: 07.00.01. «історія України». Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2018. 240 с.
14. Дацків І. Особливості дипломатичного співробітництва між ЗУНР і УНР. *Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки*. 2011. № 10. С. 41–47.
15. Панейко В. З'єдинені держави Східної Європи: Галичина і Україна супроти Польщі й Росії. Відень, 1922. 82 с.
16. Батюк Т. Дипломатична Місія Лонгина Цегельського у США (1920–1921). *Проблеми гуманітарних наук: Наукові записки Дрогобицького педагогічного університету ім. І. Франка*. 2008. Випуск 22. Історія. С. 48–57.
17. Павлюк О. Три місії до Вашингтона. *Політика і час*. 1997. № 1. С. 65–74.
18. Батюк Т. Надзвичайна дипломатична місія УНР до США. *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Вип. 17: Українсько-польсько-білоруське сусідство: ХХ століття* / Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2008. С. 116–122.
19. ЦДАВО України. Ф. 4460 (Президіальна канцелярія Диктатора ЗУНР, м. Відень 1920–1922). Оп. 1, спр. 2, арк. 28.
20. Камінський Є.Є. Політика США в українському питанні (1917–1990 рр.): Автореф. дис... д-ра іст. наук: 07.00.03. Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. Український ін-т міжнародних відносин. Київ, 1993. 36 с.
21. Литвин М., Науменко К. Історія ЗУНР. Львів.: Олір, 1995. 362 с.

22. Матвієнко В. Зовнішня політика Західноукраїнської Народної Республіки в персоналіях. *Україна дипломатична: наук. щорічник*. Київ, 2002. Вип. 2. С. 456–474.
23. Павлюк О. Боротьба України за незалежність і політика США (1917–1923). Київ: Видавничий дім «KM Akademia», 1996. 188 с.

References

1. Tsehelskyi, L. (2003). *Vid lehend do pravdy. Spomyny pro podii v Ukraini zviazani z Pershym lystopadom 1918 r.* Lviv: Svichado. [In Ukrainian].
2. Tsehelskyi, Yu.-M. (1992) *Zaha rodu Tsehelskykh i rozpovid pro Kaminku Strumylovu*. Ellicott City: Smoloskyp. [In Ukrainian].
3. Datskiv I., Polych, M. (2015). Lonhyn Tsehelskyi v istorii ukrainskoi dyplomatii (do 140-richchia vid dnia narodzhennia). *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal*, 3, pp. 108–121. [In Ukrainian].
4. Zdroveha, M. (2009). Lonhyn Tsehelskyi bilia vytokiv ukrainskoi dyplomatii. *Vseukrainskyi naukovyi zhurnal "Mandrivets"*, 2, pp. 42–44. [In Ukrainian].
5. (2001). *Dovidnyk z istorii Ukrainy*. Kyiv: Heneza. [In Ukrainian].
6. Kuchabskyi, V. (1992). Vaha y zavdannia Zakhidno-Ukrainskoi Derzhavy sered syl Skhidnoi Yevropy na perelomi 1918–1919 roku. *Dzvony*. Lviv, pp. 43–49. [In Ukrainian].
7. Tabachnyk, D.V. (2006). *Ukrainska dyplomatiia: narysy istorii (1917 – 1990 rr.)*. Kyiv: Lybid. [In Ukrainian].
8. Soubigou, A. (2004). *Tomaš Garrigue Masaryk*. Praha: Paseka. [In Czech].
9. Datskiv, I.B. (2013). *Ukrainska dyplomatiia (1917–1923 rr.) u konteksti svitovoi istorii*. Ternopil: KROK. [In Ukrainian].
10. TsDAVO Ukrainy F. 3696. *Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainskoi Narodnoi Respubliky* Op. 2, spr. 1, ark. 63. [In Ukrainian].
11. Datskiv, I. (2009). Diialnist dyplomatychnoi sluzhby Zakhidno-Ukrainskoi Narodnoi Respubliky. *Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist. Vyp. 18. Zakhidno-Ukrainska Narodna Respublika: do 90- richchia utvorennia*. Lviv: Instytut ukrainoznavstva im. I. Kryp'iakevycha NAN Ukrainy, pp. 346–352. [In Ukrainian].
12. TsDAVO Ukrainy. F. 1429 (*Fond kantseliarii Dyrektorii UNR*). Op. 1, spr. 5, ark. 5. [In Ukrainian].
13. Polych, M.I. (2018). Hromadsko-politychna ta derzhavotvorcha diialnist Lonhyna Tsehelskoho (1875–1950 rr.): dys. ... kand. istorychnykh nauk : 07.00.01. "istoriia Ukrainy". Ternopilskyi natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni Volodymyra Hnatiuka. Ternopil. [In Ukrainian].
14. Datskiv, I. (2011). Osoblyvosti dyplomatychnoho spivrobitnytstva mizh ZUNR i UNR. *Naukovyi visnyk Volynskoho natsionalnoho universytetu im. Lesi Ukrainky*, 10, pp. 41–47. [In Ukrainian].
15. Paneiko, V. (1922). *Ziedyneni derzhavy Skhidnoi Yevropy: Halychyna I Ukraina suproty Polshchi y Rosii*. Viden. [In Ukrainian].
16. Batiuk, T. (2008). Dyplomatychna Misiia Lonhyna Tsehelskoho u SShA (1920–1921). *Problemy humanitarnykh nauk: Naukovi zapysky Drohobyt'skoho pedahohichnoho universytetu im. I. Franka*, 22, pp. 48–57. [In Ukrainian].
17. Pavliuk, O. (1997). Try misii do Vashynhtona. *Polityka i chas*, 1, pp. 65–74. [In Ukrainian].
18. Batiuk, T. (2008). Nadzvychaina dyplomatychna misiia UNRady ZUNR do SShA. *Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist. Vyp. 17: Ukrainsko-polsko-biloruske susidstvo: XX stolittia*. Lviv:, Instytut ukrainoznavstva im. I. Kryp'iakevycha NAN Ukrainy, pp. 116–122. [In Ukrainian].
19. TsDAVO Ukrainy. F. 4460 (*Prezydialna kantseliariia Dyktatora ZUNR, m. Viden 1920–1922*). Op. 1, spr. 2, ark 28. [In Ukrainian].
20. Kaminskyi, Ye.Ie. (1993). *Polityka SShA v ukrainskomu pytanni (1917–1990 rr.): Avtoref. dys... d-ra ist. nauk: 07.00.03*. Kyivskyi un-t im. Tarasa Shevchenka. Ukrainskyi in-t mizhnarodnykh vidnosyn. Kyiv. [In Ukrainian].

21. Lytvyn, M., Naumenko, K. (1995). *Istoriia ZUNR*. Lviv: Olir. [In Ukrainian].
22. Matviienko, V. (2002). Zovnishnia polityka Zakhidnoukrainskoi Narodnoi Respubliky v persoonaliiakh. *Ukraina dyplomatychna: nauk. shchorichnyk*. Kyiv, Vyp. 2, pp. 456–474. [In Ukrainian].
23. Pavliuk, O. (1996). *Borotba Ukrainy za nezalezhnist i polityka SShA (1917–1923)*. Kyiv: Vydavnychy dim “KM Akademia”. [In Ukrainian].

Polych M. The Figure of Longyn Tsegelskyi in the Development of International Relations and Diplomacy of the West Ukrainian People’s Republic.

This article traces the formation of Longyn Tsegelskyi’s worldview and personality. His personality as a politician and public figure in the last period of the Austro-Hungarian Empire is considered. His participation in the student movement and the first steps in his political career are characterized. It is emphasized that the ambassadorial activity of L. Tsegelskyi began in the period when the Western Ukrainian society was in the legal field of the Austro-Hungarian monarchy. Thanks to his clear position and oratorical skills, he exposed the anti-people policy of the tsarist government, criticized and condemned Galician Muscophilism, and defended the interests and rights of Ukrainian peasants. In addition, the political activity of L. Tsegelsky during the First World War was analyzed.

The state-building and international activities of L. Tsegelkyi during the national liberation struggles of 1918–1921 were analyzed. It was noted that L. Tsegelkyi stood out among the Galician political elite with theoretical and political training, far-sightedness and a convincing position. From the beginning of the liberation struggle, the politician advocated the full provision of autonomy and political equality of national minorities, whose nationalization could be carried out primarily by peaceful, legitimate and governmental methods.

It is noted that the period of L. Tsegelskyi’s life, connected with his state-building activities during the period of the West Ukrainian People’s Republic, deserves special attention. L. Tsegelsky was the initiator of various state and political actions, showed considerable activity in various meetings, gatherings, demonstrations and meetings. His work was analyzed when, after the announcement of the annexation of Ukrainian lands, he simultaneously became the Deputy Minister of Foreign Affairs of the Ukrainian People’s Republic in Kyiv.

Keywords: Longyn Tsegelskyi, international activity, state secretariat, diplomatic mission, Western Ukrainian People’s Republic, USA.